

Secretariaat:
P.C. Hooflaan 31
3705 AE Zeist
tel. 030-6960141
www.beterzeist.nl

Betreft: Ontwerp-Structuurvisie

Datum: 14 nov. 2010

Geachte leden van de Zeister gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u onze suggesties voor de Structuurvisie. Die kunt u gebruiken bij de behandeling van deze visie in de gemeenteraad. In aansluiting op ons commentaar tijdens de Ronde Tafel van 4 november j.l., gaat de Stichting Beter Zeist op sommige punten nader in. Onze reactie is aanvullend op die van de lokale milieuorganisaties.

1 - Procesgang en burgerparticipatie

De laatste fase van burgerparticipatie is bij de Structuurvisie onbevredigend verlopen. Dat vonden vrijwel alle insprekers tijdens de Ronde Tafel. Los van het feit dat aan het ontwerp weinig is veranderd, gaat het daarbij om de volgende punten:

- o De onnodige en ongewenste anonimisering van de zienswijzen: ook al zouden misschien enkele respondenten anonimiteit op prijs stellen, dan is het voor een open democratisch proces en voor de dialoog tussen de gemeente en burgers en *tussen burgergroeperingen onderling* geen goede zaak de reacties niet te kunnen raadplegen. Hoeveel zienswijzen er per onderwerp positief of negatief waren is zo niet te achterhalen.
- o Allerlei commentaar werd samengevat met wat trefwoorden, zonder veel context of argumenten. Indieners herkennen zo hun eigen bijdragen nauwelijks.
- o In een aantal gevallen - zoals op bladzijde 5 van de Nota van beantwoording - wordt de kritiek niet weerlegd. De gemeente gaat deze uit de weg en volstaat met het herhalen van haar eigen voorstel. Zij verwijst wel naar nog nieuwe visies en plannen, terwijl de kritiek zich richt op het voorliggende ontwerp. Indieners voelen zich met een kluitje in het riet gestuurd.
- o De gemeente neemt de kritiek vrijwel altijd voor kennisgeving aan en heeft veel lof voor degenen die het met haar eens zijn (zie bijvoorbeeld Nota van beantwoording pagina 1 onderaan). Dat laatste is verwerpelijk gedrag voor een gemeente die als onafhankelijk bestuur zou moeten functioneren.
- o De opsplitsing van de Ronde Tafel lijkt uit een oogpunt van efficiëntie aantrekkelijk, maar het leidde onvermijdelijk tot een extra slag in de informatiebeperking; aanwezige burgers konden alleen via vragen van de raadsleden op de hoogte komen van reacties uit de andere groepen.
- o De verantwoordelijke wethouder deed de niet-verwerkte kritiek af als "detailkritiek". Dat is aantoonbaar onjuist; bovendien: wat zijn details in het licht van een 'visie' van 267 pagina's met veel suggestieve foto's?
- o De wethouder zei ook dat de burgers al hun dialoog hadden gehad. Dit hebben echter vele burgers die aan de informatiebijeenkomst deelnamen niet zo ervaren. De bijeenkomst van 25 oktober had het karakter van het geven van voorlichting en kwam snel na de publicatie van het ontwerp; sommige aanwezigen kregen de Nota van beantwoording zelfs pas ter plekke. Van een onderbouwde dialoog tussen groeperingen aan de hand van vraagstellingen kon dan ook geen sprake zijn.

- o De woordvoerder van de VVD fractie zei met zoveel woorden “dat het toch niet uitmaakte wat er aan kritiek kwam”, want “het ontwerp zou toch niet worden aangepast”. Wel eerlijk, maar toch een miskennis van de bedoeling van een “Ronde Tafel”. Wat heeft hun participatie dan nog voor zin? Hoe valt dit te rijmen met het belang van burgerparticipatie in het coalitieakkoord?
- o Helaas konden de insprekers hier niet op ingaan, want hen werd niets meer gevraagd tijdens de plenaire zitting.

De Stichting Beter Zeist vindt dat kritiek serieus moet worden genomen en inhoudelijk adequaat moet worden beantwoord. Indien dat niet gebeurt verspeelt het bestuur haar gezag.

Aanbeveling:

De Stichting Beter Zeist bepleit het alsnog houden van een echte dialoogbijeenkomst tussen de gemeente en de insprekers, dus niet beperkt tot een formeel spel van vraag en antwoord.

Een dergelijke bijeenkomst kan ook nog na een bespreking of debat in de raad plaatsvinden. Voor het verwerven van maatschappelijk draagvlak voor de Structuurvisie is “haast” contraproductief.

2 - Status van bijlagen

De status van de bijlagen van de Structuurvisie blijft vaag. In de Nota van beantwoording staat op pagina 6 onderaan: *“De bijlagen zijn een onderlegger met belangrijke informatie maar maken geen deel uit van de SV”*. Dat deze “belangrijke informatie” wel degelijk kaderstellend is laat de rest van de tekst zien: *“De structuurvisie)kaart van Zeist is geen bestemmingsplan maar geeft een beeld van de globale ontwikkeling van Zeist in het kader van bebouwing, groen water en verkeer.”* Dat is nu juist wat een structuurvisie inhoudt!

In Bijlage 2.5 over “Wonen en aantallen” is ondermeer de laatste alinea van belang. Daarin wordt gesproken over de *“door de structuurvisie nieuw aangewezen locaties voor mogelijke transformatie en verdichting.”*, compleet met referentiedichtheid, ruimtelijke mogelijkheden en de kansen voor 2.500-3.500 (extra) woningen. Wel wordt in de Nota van beantwoording op pagina 20 bovenaan gesteld: *“Deze aantallen uit de DVD-bijlage zijn een theoretische inschatting van de totale beschikbare capaciteit in Zeist, dit is beslist geen bouwambitie voor de komende jaren, planning woningbouw wordt in de nieuwe Woonvisie opgenomen.”*

Positief is dat de oude woonvisie kennelijk zal worden bijgesteld (pag. 20 bovenaan). Maar de hiervoor genoemde bijlage en de DVD van de ingehuurde stedenbouwkundige geeft al *“een bijdrage aan een toekomstige woonvisie”* (zie eerste alinea van zijn stuk).

In de ontwerp-structuurvisie wordt verwezen naar de bijlagen. Alleen op pagina 33, de paragraaf “Leeswijzer”, wordt indirect iets over de bijlagen gezegd: *“Dit document wordt gecomplementeerd door een vergrote overzichtskaart en een DVD waarop u relevante achtergrondinformatie kunt vinden.”* etc. Er wordt niets gezegd over de functie van de bijlagen: louter informatie of (mede)kaderstellend. Dat laatste mag onzes inziens niet het geval zijn. Juist over de woningaantallen en doelgroepen is de discussie het felst gevoerd, zonder een vastgestelde beleidsconclusie. Vooruitlopen op een nieuwe woonvisie behoort geen onderdeel te zijn van deze Structuurvisie.

Aanbeveling:

De Stichting Beter Zeist pleit er voor om in de leeswijzer op pagina 33 ondubbelzinnig op te nemen dat de bijlagen niet behoren tot de struc-

tuurvisie en dat deze louter achtergrondinformatie bevatten zonder kaderstellend te zijn.

3 - Lopende projecten

Sinds het begin van 2010 zien we hoe het de standpunt van de gemeente over lopende projecten meer onwrikbaar wordt.

- o In het aangenomen raadsvoorstel d.d. 26 januari 2010 staat over de lopende projecten onder meer: *“Na vaststelling van de definitieve structuurvisie worden ruimtelijke projecten waar nodig en mogelijk aangepast aan de integrale kaders van de Structuurvisie. Dat zal maatwerk betekenen....”*.
- o Dat was ook de voorwaarde die maatschappelijke groeperingen stelden voor hun bijdrage aan bijeenkomsten, en die voorwaarde heeft de gemeente geaccepteerd. In de eerste ontwerp-structuurvisie van 12 maart 2010 op pagina 38 staat daarom onderaan: *“Als de structuurvisie is vastgesteld, wordt beleid bijgesteld als dat nodig is. Dan wordt ook gekeken naar de lopende projecten.”*.
- o In de uitwerking van het coalitieakkoord van 14 oktober 2010 staat midden op pagina 12 over een tiental lopende woningbouw- en ontwikkelingsprojecten: *“Wij voeren deze projecten uit conform de in het coalitieakkoord vastgelegde afspraken. Wij zullen geen afwijkende voorstellen doen ter uitvoering van deze projecten dan na consultatie van samenleving en gemeenteraad.”*
- o Op pagina 36 van de Nota van beantwoording staat nu: *“De structuurvisie gaat niet in (op) bestaande planontwikkelingen en of deze al dan niet gewenst zijn. Dat past niet binnen de doelstelling van de Structuurvisie. De bestaande RO-regelgeving biedt juridische mogelijkheden om bezwaar te maken tegen planvorming.”*

Kortom, waar eerst toezeggingen - ook in het aangenomen raadsvoorstel - zijn gedaan om (eventueel) de lopende projecten te kunnen aanpassen, worden deze toezeggingen nu van tafel geveegd en worden burgers en hun groeperingen verwezen naar de rechter. Dit is achteraf gezien een vorm van misleiding, die insprekers er indertijd toe hebben verleid tóch deel te nemen aan de discussie over de Structuurvisie.

Wij denken hierbij aan het geplande buurtschap in het Sanatoriumbos, de bebouwing van het binnenbos van Kerckebosch, de hoge flats langs de bosranden van deze wijk en de (extra) bebouwing van het vliegveld Soesterberg. Waarom niet actief nagaan wat nog kan worden veranderd en heroverweging van plannen die de groenstructuur en de woonkwaliteit aantasten?

Dat geldt ook voor Zeist-centrum waar niets wordt veranderd aan de plannen wat betreft bouwhoogte, grootschaligheid, de onnodige uitbreiding van het gemeentehuis en het Masterplan.

Aanbeveling:

De Stichting Beter Zeist bepleit het opnemen in de Structuurvisie van het in januari 2010 vastgestelde kader voor de Structuurvisie met gelijktijdig het verwijderen van uitspraken over lopende projecten.

4 - Tramlijn Utrecht-Zeist

Op zich is de Stichting Beter Zeist een voorstander van verbetering van het openbaar vervoer. Bij de plannen voor een tram ziet de gemeente kennelijk alleen voordelen.

Dit bleek tijdens de bijeenkomsten daarover. De enkele voorstanders bij de sessies, waaronder een vurig ambtelijk pleitbezorger van de gemeente (!), konden de meeste aanwezigen niet overtuigen.

In de Nota van beantwoording wordt nu gesteld, dat de insprekers verdeeld zijn over het onderzoek naar de tram. Nauwelijks worden de tegenargumenten genoemd, noch wordt daarop ingegaan.

In een verstedelijkt gebied kan een tram en/of metro voordelen bieden. Zeist is echter niet verstedelijkt. Ervaringen met andere regio's laten zien dat een tram of metro kannibaliserend werkt op bestaande fijnmazige buslijnen en zelfs op treinverbindingen. Bovendien leidt een tramlijn in Zeist tot kanalisering van verkeersstromen en dus tot meer overstappen voor de passagiers (voor toevoer en afvoer). De tram zal namelijk niet meer naar Utrecht-centrum gaan, maar naar of via de Uithof naar Utrecht-CS. Kan men nu in één keer naar Utrecht-centrum, straks zal men twee keer moeten overstappen: vanuit de wijk naar de tram en van de Uithof naar het centrum van Utrecht. Tijdwinst is voor de passagiers dus niet te verwachten en een vergroting van de frequentie evenmin (zie de tram naar IJsselstein via Nieuwegein). De vergroting van de capaciteit is een sprookje, gezien de (dubbel) gelede bussen die thans al rijden op diverse trajecten.

Een nadeel dat nog weinig wordt ingezien is de dreiging van extra vervoer door centrum-Zeist tussen de Uithof en treinstation Driebergen-Zeist. Vanuit de richting Arnhem kan het voordelen hebben via Zeist de tram naar de Uithof te nemen. Zeist is hier echter niet bij gebaat.

Het milieuvoordeel is tegen de tijd van invoering ook niet meer relevant door de schone (elektro)motoren, die tegen die tijd bij het busvervoer zullen worden gebruikt. Een trambaan leidt tot een tweedeling van Zeist en onnodig ruimtebeslag van de banen.

Een trambaan met bovenleiding vormt een aantasting van de beeldkwaliteit van de historische kern en van de Stichtse Lustwarande.

De tracés die worden aangegeven tasten waardevolle dorpswegen en ecologische verbindingzones onherstelbaar aan. Daar helpt geen lokale inpassing aan.

Een ander gevolg is dat er onvermijdelijk verstedelijking gaat optreden rondom tramhaltes. Dat is iets wat de meeste inwoners juist niet wensen.

De aanleg en het onderhoud van de baan zal veel geld kosten. Dat komt Zeist duur te staan en betekent minder dienstverlening buiten de nieuwe tramlijn. Bovendien zullen al of niet toegezegde subsidies in deze tijden van bezuinigingen onder druk komen.

Aanbeveling:

De Stichting Beter Zeist is het met de plaatselijke ondernemersorganisaties eens dat een tram in Zeist niet moet worden aangelegd. De Stichting ondersteunt wel een breed, onafhankelijk onderzoek naar het verkeer en het openbaar vervoer.

In deze zin zou ons inziens dan ook de Structuurvisie moeten worden aangepast.

5 - Hardheid van de externe bestuurlijke afspraken

Op inhoudelijke argumenten om te bouwen op natuurterrein wordt niet ingegaan. Wel wordt in de Nota van beantwoording verwezen naar afspraken in het kader van Hart van de Heuvelrug en naar het Bestuur Regio Utrecht.

De afspraken in het kader van Hart voor de Heuvelrug zijn privaatrechtelijk, dus tussen de partners, deels wel hard. Er bestaan echter mogelijkheden om daarvan af te wijken. Maar welke rechten hebben de burgers nog in de publiekrechtelijke sfeer?

Als de gemeente de inspraak van de burgers en de vastgestelde kernwaarden van het Ontwikkelingsperspectief serieus neemt, is het mogelijk afspraken tussen private partners te heroverwogen. De rechter gaat er van uit dat het bestuur de publiekrechtelijke bevoegdheden ongebonden toetst.

Hetzelfde geldt voor de binding van het woningbouwprogramma van de gemeente aan het structuurplan van de Bestuur Regio Utrecht (pag. 19). Is dat niet een plan dat grotendeels buiten het gezichtsveld van de Raad op ambtelijk niveau is en wordt uitgewerkt? De bevolking van Zeist staat hierbij in feite buiten spel. De gemeente Zeist is niet gebonden aan het programma van de BRU. Delen daarvan zijn - via de Raad van State – door de provincie vernietigd. Elke gemeente is in zekere zin autonoom, zoals de gemeente Bunnik laat zien, die immers de Salto-aansluiting niet wil aanleggen.

Aanbeveling:

De Stichting Beter Zeist vindt dat in de Structuurvisie een verwijzing naar besluitvorming in samenwerkingorganen, zoals het Bestuur Regio Utrecht en het programma Hart van de Heuvelrug, niet thuishoort.

De visie is een zelfbepalend gemeentelijk document. Wanneer wordt verwezen zou dat integraal in een hoofdstuk of paragraaf moeten gebeuren, met vermelding van de landelijke, provinciale en andere beleidsinvloeden. Een selectief gebruik van externe invloeden (er zijn er vele!) om eigen keuzen te legitimeren is oneigenlijk.

Conclusie

De ingediende zienswijze d.d. 20 april 2010 van de Stichting Beter Zeist blijft overeind, (zij het met een andere paginanummering). Graag had de stichting anders geoordeeld, maar er is vrijwel niets aan het ontwerp veranderd. De beantwoording van de ingediende zienswijzen is uitermate teleurstellend, zowel naar de manier waarop, als naar de inhoud. De door de burger en de coalitie gewenste burgerparticipatie is daarmee niet gediend. Burgerinspraak lijkt zo eerder een middel om het eigen product te legitimeren dan om het te verbeteren of het voor de burgers acceptabel te maken. De Nota van Beantwoording is voor de Stichting Beter Zeist de lakmoesproef voor burgerparticipatie. De uitkomst is helaas negatief.

Kwaliteit en groen worden vrijblijvend behandeld en bouwen op grote schaal blijft onverminderd mogelijk. Inhoudelijke criteria ontbreken, waardoor de gemeente alle kanten opkan. Daardoor wordt de functie van de Structuurvisie, als voor alle betrokkenen in de gemeente aanvaardbaar kader voor gebiedsvisies en bestemmingsplannen, uitgehold. Dat klemmt des te meer aangezien er voor dit kader geen gelegenheid bestaat tot (hoger) beroep. Het missen van deze kans zal nog jaren zijn invloed hebben op de beleidsvorming in Zeist.

De raad heeft nog de mogelijkheid haar voordeel te doen met de aanbevelingen die in deze - en andere reacties - worden gedaan.
Wij wensen u wijsheid bij de behandeling de nu voorleggende Structuurvisie.

Namens het bestuur van de Stichting Beter Zeist,

Wil Nuijen
Voorzitter

Egbert Visscher
Secretaris